

До

Членовете на научното жури, сформирани със
Заповед № РД-22-1349 от 11.06.2025 г. на Ректора
на Пловдивския университет „Паисий
Хилендарски“ относно конкурс за заемане на
академичната длъжност „доцент“ на Пловдивския
университет „Паисий Хилендарски“ по област на
висше образование 3. „Социални, стопански и
правни науки“, професионално направление 3.6.
„Право“, научна специалност „История на
държавата и правото“

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ю.н. Георги Петров Пенчев – Юридически факултет на
Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

относно: материалите, представени за участие в конкурс за заемане на
академичната длъжност „доцент“ на Пловдивския университет „Паисий
Хилендарски“ по област на висше образование 3. „Социални, стопански и
правни науки“, професионално направление 3.6. „Право“, научна
специалност „История на държавата и правото“

Уважаеми членове на научното жури,

Със заповед № РД-22-1349 от 11.06.2025 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури относно конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ на ПУ по област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. „Право“, научна специалност „История на държавата и правото“, обявен за нуждите на катедра „Теория и история на правото“ към Юридическия факултет (ЮФ) на ПУ. Предоставям на Вашето внимание рецензията си, изготвена на основание чл. 26, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ – Държавен вестник (ДВ), бр. 38 от 2010 г., изм. и доп.), чл. 57, ал. 2 и 3 и чл. 57а, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав на Република България, приет с Постановление № 202 на Министерския съвет от 10.09.2010 г. (ППЗРАСРБ – ДВ, бр. 75 от 2010 г., изм. и доп.) и чл. 68, ал. 2 и 3 от Правилника за развитие на академичния състав на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПРАСПУ – В: Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ [онлайн]. [прегледан 21.01.2025]. Достъпно от: https://uni-plovdiv.bg/uploads/site/pravilnici/PRASPU_16.12.2024 г..pdf.

1. Общо представяне на процедурата, получените материали и кандидата

1.1. Общо представяне на процедурата

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „доцент“ на ПУ по област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. „Право“, научна специалност „История на държавата и правото“ за нуждите на катедра „Теория и история на правото“ към ЮФ на ПУ е обявен в ДВ, бр. 31 от 11.04.2025 г. и на интернет-страницата на ПУ. За участие в конкурса е подал документи само един кандидат – гл. ас. д-р Десислава Василева Стоянкова от катедра „Теория и история на правото“ на ЮФ при ПУ.

1.2. Общо представяне на получените материали

Преди всичко трябва да се изтъкне обстоятелството, че представеният от гл. ас. д-р Д. Стоянкова комплект материали и документи на хартиен и на електронен носител е в съответствие с чл. 66, ал. 2, 4, 5 и 6 от ПРАСПУ, спазена е и процедурата по чл. 67 от същия правилник. Тя е приложила за участие в конкурса 5 научни публикации, от които една монография с наименование „Държавни органи в българските конституции – Народно събрание, Министерски съвет, Държавен глава 1879-1991 (правно-исторически анализ)“. Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2025, 424 с. , представена като хабилитационен труд, друга монография, озаглавена „Разложки правен паметник от XIX век.“. Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2024, 319 с., базирана на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен (ОНС) „доктор“, и 3 статии: Обществено-исторически фактори при приемането на Конституцията на Република България. – *Studia Iuris*. [онлайн]. Пловдив, 2021, № 2, с. 90-97, [прегледан 30.05.2025], Достъпно от: <https://studiaiuris.uni-plovdiv.bg/journal/studia-iuris-брой-2-за-2021-г/>; Народно събрание в българските конституции. – В: 30 години ЮФ на УНСС – приемник на вековна традиция в развитието на правната наука и практика. София: Издателски комплекс – УНСС, 2022, с. 108-125; Относно Закона за задълженията и договорите от 1892 г. - В: 70 години Закон за задълженията и договорите. Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“; Сиби, 2022, с. 54-65; публикувани след придобиването на ОНС „доктор“ в 2015 г. Всичките представени научни трудове на гл. ас. д-р Д. Стоянкова за участие в конкурса са в областта на историята на държавата и правото.

1.3. Кратки биографични данни на кандидата

Гл. ас. д-р Д. Стоянкова е завършила специалност „право“ в ЮФ на ПУ в 2004 г. През периода 2013-2025 г. тя последователно е придобила академичните длъжности „асистент“ (2013 г.) и „главен асистент“ (2020 г.)

по история на държавата и правото в същия факултет. В 2015 г. тя успешно защитава дисертация за придобиване на ОНС „доктор“ по област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. „Право“, докторска програма „История на държавата и правото“ на тема „Разложки правен паметник от XIX век“. Освен това Д. Стоянкова е участвала в редица национални и международни научни конференции и научно-изследователски проекти.

1.4. Лични впечатления за кандидата

Личните ми впечатления от кандидата в конкурса са много добри. Гл. ас. д-р Д. Стоянкова притежава необходимите делови (професионални и организационни) и морални качества за упражняване на преподавателската си дейност в ПУ. Към колегите си, вкл. от другите ЮФ-ти, Института за държавата и правото-БАН и юридическата практика се стреми да бъде учтива, внимателна и коректна.

1.5. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Във връзка с удовлетворяването на минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и чл. 1а, ал. 1 от ППЗРАСРБ, от представените материали в конкурса може да се направи констатацията, че гл. ас. д-р Д. Стоянкова удовлетворява минималните национални изисквания с оглед на допускането ѝ до участие в конкурса.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

2.1. Оценка на учебно-педагогическата дейност

Гл. ас. д-р Д. Стоянкова участва активно в учебно-педагогическата дейност в ПУ. Тя води лекции по учебните дисциплини „История на държавата и правото“ и „Църковно право“ в ЮФ на ПУ, лекции по учебната дисциплина „Църковно право“ във Философско-историческия факултет на ПУ и лекции по учебните дисциплини „Правни казуси“, „Основи на правото“ и „Увод в административното право“ във Филологическия факултет на ПУ. Тя изпълнява добросъвестно задълженията си като преподавател по горепосочените учебни дисциплини.

2.2. Оценка на научната и научно-приложната дейност

С оглед на научната дейност на гл. ас. д-р Д. Стоянкова трябва да се отбележи обстоятелството, че тя е представила монографията „Държавни органи в българските конституции – Народно събрание, Министерски съвет, Държавен глава 1879-1991 (правно-исторически анализ)“ в качеството ѝ на хабилитационен труд. Посоченият монографичен труд на кандидата е значимо комплексно научно изследване в тази област. Определено може да се констатира, че с него се запълва една празнота в правната ни литература. Същевременно в другите представени публикации авторът е анализирал разнообразни правни проблеми, свързани с историята на държавата и правото.

2.3. Оценка на научните и практически резултати и приноси на представената за участие в конкурса научна продукция

Научните резултати на гл. ас. д-р Д. Стоянкова в областта на историята на държавата и правото оценявам като подчертано съществени и значими.

2.3.1. Оценка на научните и научно-приложни приноси на монографията „Държавни органи в българските конституции – Народно събрание, Министерски съвет, Държавен глава 1879-1991 (правно-исторически анализ)”, представена като хабилитационен труд

Сред кръга на представените от гл. ас. д-р Д. Стоянкова научни публикации за участие в конкурса, с оглед на приносите им, най-високо е необходимо да бъде оценен хабилитационният ѝ труд „Държавни органи в българските конституции – Народно събрание, Министерски съвет, Държавен глава 1879-1991 (правно-исторически анализ)”. В структурно отношение той се подразделя на предговор (с. 7-8), 5 глави, а именно Глава първа. Исторически увод. История на приемане на държавните актове (с. 9-40), Глава втора. Народно събрание (с. 41-124), Глава трета. Министерски съвет (с. 125-190), Глава четвърта. Държавен глава (с. 191-252), Глава пета. Правно-исторически анализ и предпоставки за приемане на конституционните разпоредби, засягащи Народното събрание, Великото народно събрание, президентската институция и Министерския съвет (с. 253-393), заключение (с. 394-407), използвана литература (с. 408-419), която включва общо заглавия, сред които 162 на кирилица и 17 на латиница, списък на нормативни актове (с. 420) и списък на други източници (с. 421-423). Научните приноси в тази монография и в другите представени публикации в областта на историята на държавата и правото се изразяват в обогатяване на съществуващите знания чрез предлаганата новост в изследването на редица правни проблеми.

Конкретните научни и практически резултати и приноси на кандидата в хабилитационния ѝ труд „Държавни органи в българските конституции – Народно събрание, Министерски съвет, Държавен глава 1879-1991 (правно-исторически анализ)” могат да бъдат очертани, както следва:

1. авторско критично становище за легитимността на изборите за Учредително събрание за изработването на проекта на Търновската конституция в 1879 г. (с. 11-12);

2. авторски критичен анализ на приеманите нормативни актове в периода 09.09.1944-04.12.1947 г. с оглед на съответствието им с формално действащата тогава Търновска конституция от 1879 г. (с. 17-23);

3. сполучливо авторско становище за влиянието на германската и френската конституции, съответно от 1949 г. и 1958 г., при съставянето на определени разпоредби на действащата Конституция на Република България от 1991 г. (с. 39-40);

4. оригинален авторски сравнителноправен анализ на правомощията на Народното събрание по Търновската конституция от 1879 г., Конституцията на Народна република България от 1947 г. и Конституцията на Народна република България от 1971 г. (с. 99-101, 117-122), както и на правомощията на Великото народно събрание по Търновската конституция от 1879 г. и Конституцията на Република България от 1991 г. (с. 122-124);

5. оригинален авторски сравнителноправен анализ на правомощията на Министерския съвет по Търновската конституция от 1879 г., Конституцията на Народна република България от 1947 г. и Конституцията на Народна република България от 1971 г. (с. 155-158, 187-190);

6. сполучлив авторски историкоправен и сравнителноправен анализ на правния статус на различните модели на държавен глава по българските конституции от 1879 г., 1947 г., 1971 г. и 1991 г. (с. 249-252);

7. в заключението са направени редица полезни за правната наука изводи от разгледаната проблематика (с. 394-407).

2.3.2. Оценка на научните и научно-приложни приноси на монографията „Разложки правен паметник от XIX век”

Тази монография е базирана на дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор”, поради което не подлежи на рецензиране. Въпреки това, само за обща информация, може да се отбележи, че с научно приносно значение е авторският анализ на изворите на църковното право (с. 20-40), спецификата на правния паметник „Номоканон” (с. 41-66) и разпоредбите на Разложкия ръкопис (с. 104-157).

2.3.3. Оценка на научните и научно-приложни приноси на статиите, представени за участие в конкурса

В статията „Обществено-исторически фактори при приемането на Конституцията на Република България” като научен принос може да се отбележи изследването на т.нар. „Национална кръгла маса” като обществено-политически фактор за приемането на Конституцията на Република България в 1991 г. (с. 93-96).

В статията „Народното събрание в българските конституции” като научен принос може да се отбележи анализът на правния статус на Народното събрание в българските конституции от 1879 г., 1947 г., 1971 г. и 1991 г. (с. 109-124).

В статията „Относно Закона за задълженията и договорите от 1892 г.” като научен принос може да се изтъкне историко-правния анализ на приемането на Закона за задълженията и договорите в 1892 г. (с. 54-65).

Обобщено може да се изтъкне, че представените научни статии от кандидата в конкурса имат приносно научно-теоретично и практикоприложно значение за анализирането на отделни правни проблеми, свързани с историята на държавата и правото.

2.4. Оценка на личния принос на кандидата

Изтъкнатите приноси в научната продукция и получените резултати са лична заслуга на кандидата за участие в конкурса. Те са обусловени от дългогодишната добросъвестно и систематично упражнявана преподавателска и научна дейност на гл. ас. д-р Д. Стоянкова в ЮФ на ПУ.

3. Критични забележки и препоръки

Към представения хабилизационен труд като монография „Държавни органи в българските конституции – Народно събрание, Министерски съвет, Държавен глава 1879-1991 (правно-исторически анализ)” могат да бъдат отправени и някои критични забележки и препоръки, предимно от редакционен характер.

3.1. Критични забележки

1. На с. 37, бел. 57 под линия при цитирането на публикацията на С. Начева вместо думите „Пак там”, трябва да се използват думите „Цит. съч.”.

2. На с. 41, бел. 60 под линия, с. 61, бел. 107 под линия, с. 178, бел. 282 и 283 под линия, с. 185, бел. 295 под линия, с. 186, бел. 297 под линия, с. 200, бел. 311 под линия, с. 276, бел. 429 под линия е уместно да се посочи конкретната страница в цитирания литературен източник.

3. На с. 59, бел. 102 под линия е уместно да се посочат библиографски данни за учебника по наказателно право, който се цитира.

3.2. Препоръки

1. В предговора (с. 5-7) можеше по-ясно да бъдат очертани обекта, предмета и методите на научното изследване.

2. На с. 33 можеше да се посочи броят на ДВ, в който са обнародвани Закона за събранията, митингите и манифестациите, а именно ДВ, бр. 10 от 1990 г., и Закона за политическите партии, а именно ДВ, бр. 28 от 2005 г.

3. На с. 394-395 не беше необходимо да се посочва каква е била целта на научното изследване, защото целта на всяко научно изследване трябва да се изтъкне в уводната му част.

3.3. Оценка на въздействието на критичните забележки и препоръки върху научното значение на хабилизационния труд

Изтъкнатите критични бележки и препоръки съвсем не омаловажават значимостта и полезността на представения от кандидата хабилизационен труд. Определено мога да заявя, че монографията на гл. ас. Д. Стоянкова „Държавни органи в българските конституции – Народно събрание, Министерски съвет, Държавен глава 1879-1991 (правно-исторически анализ)” има всички качества за нейната хабилизация като “доцент” на ПУ по област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.6. „Право”, научната специалност „История на държавата и правото” и че като цяло тя представлява значителен научен и научно-приложен принос.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение, след запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни и научно-приложни приноси:

1. Смятам, че гл. ас. д-р Десислава Василева Стоянкова отговаря напълно на изискванията на чл. 24, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 53, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 65, ал. 1 и 2 от ПРАСПУ за избор за академичната длъжност „доцент“ по област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. „Право“, научна специалност „История на държавата и правото“.

2. Давам, на основание чл. 26, ал. 3 от ЗРАСРБ, чл. 57, ал. 3 и чл. 57а, ал. 1 от ППЗРАСРБ, и чл. 68, ал. 3 и чл. 69, ал. 1 от ПРАСПУ, положителна оценка на преподавателската и научно-изследователската дейност на гл. ас. д-р Десислава Василева Стоянкова, която ме мотивира категорично към положително заключение за нейния избор на академичната длъжност „доцент“.

3. Препоръчвам на Научното жури, на основание чл. 27а, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 58, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 70, ал. 1 от ПРАСПУ, да изготви доклад с предложение до Факултетния съвет на Юридическия факултет при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ да избере гл. ас. д-р Десислава Василева Стоянкова на академичната длъжност „доцент“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ по област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. „Право“, научна специалност „История на държавата и правото“, за нуждите на катедра „Теория и история на правото“ на ЮФ при ПУ.

София, 02.07.2025 г.

Изготвил рецензията: (п)

(проф. д.ю.н. Георги Пенчев)